

Valentin Krasnogorov

Netko mora otići

(Кто-то должен уйти)

Bilo je to nedavno, bilo je davno...

Komedija u dva čina

Sva prava strogo pridržana!

Prije uprizorenja nužno je ishoditi autorovo pismeno odobrenje.
Prevoditelj je ujedno i ovlaštenu autorov zastupnik za Hrvatsku.

Contacts:

Valentin Krasnogorov:

Tel. (7)-812-699-3701; (7)-951-689-3-689 (cell.)

(972) 53-527-4146, (972) 53-527-4142

e-mail: valentin.krasnogorov@gmail.com

<http://krasnogorov.com/english/>

Kontakt:

Tel. *(0)95-906-4059 (mobitel)

*(0)1-293-0787

E-mail: bozidarsmiljanic1@gmail.com

ceo@netfaces.org

netfaces@spamarrest.com

O piscu i djelu

Valentin Krasnogorov (1934.) dobro je poznato ime ljubiteljima kazališta širom Rusije i u inozemstvu. Njegova djela „Nevjestina soba“, „Netko mora otići“, „Praznik duše“, „Čari preljuba“, „Idemo se seksati“, „Ljubav do ludila“ i druga, izvedena u više od 200 kazališta, toplo su dočekali i kritičari i publika. Njegova knjiga „Četiri zida i jedna strast“ bitku drame kao književnog roda, zaradila je visoku ocjenu kazališnih djelatnika. Na pripremanju njegovih djela radili su poznati ruski kazališni redatelji kao Georgij Tovstonogov, Lav Dodin, Roman Viktjuk, Vladimir Andrejev i Anatolij Novikov.

Valentin Krasnogorov je doktor tehničkih znanosti, autor knjigā i mnogobrojnih članaka iz svoje specijalnosti. Što se pritom bavi i dramaturgijom, svjedoči o tomu da doista ima što reći svojim djelima. Stvaralaštvo ovoga pisca ističe se širokim dijapazonom. Oštra satira, istančan osjećaj za humor, grotesku, apsurd, lirizam i duboko pronicanje u ljudsku prirodu, glavne su odlike Krasnogorovljevih dramskih djela. Njegova se djela čvrsto drže na kazališnim repertoarima, doživljavajući na stotine izvedaba. Kritičari vjeruju da „Krasnogorovljeva djela lako prelaze granice“. Mnoga su mu djela prevedena na strane jezike, izvođena u kazalištima, na radiju i televiziji raznih zemalja (Australija, Njemačka, Indija, Poljska, Rumunjska, SAD, Češka, Crna Gora), postižući nagrade na međunarodnim kazališnim festivalima, ubrajajući tu i „Nagradu za vrsnu dramaturgiju“ i „Nagradu publike“. U Hrvatskoj dosad nije izvedeno ni jedno njegovo djelo.

Krasnogorov je član ruskog Saveza pisaca i Saveza kazališnih djelatnika. njegova je biografija uvrštena u prestižne svjetske leksikone kao „Who's Who in the World“ (SAD), „International Who's Who in the Intellectuals“ (Velika Britanija, Cambridge) i dr.

Autorov predgovor

Djelo je nastalo 1974. godine, i prilikom prvog pokušaja uprizorenja odmah je na duže vrijeme zabranjeno njegovo izvođenje. Tek nakon šest godina postavljeno je u St. Petersburgu (tada još Lenjingradu), gdje je izvedeno više od 400 puta, a nakon toga u još 40 ruskih kazališta, a također u Poljskoj, (tadašnjoj) Čehoslovačkoj, njemačkoj i Kubi. Na festivalu u Čehoslovačkoj dobila je tri nagrade, među kojima „Nagradu za dobru dramaturgiju“ i „Nagradu publike“. Apsurd ishoda odražava se u apsurdnosti posve nebitnoga dijaloga. Jedan od kritičara primijetio je da se aktualnost i privlačivost ove vrlo smiješne komedije za publiku i danas krije u tom što se mijenjaju društvena uređenja, dok ljudska narav ostaje nepromijenjenom.

I danas svi aspekti sadržaja čuvaju svoju aktualnost. Ova komedija jednako tako ismjehuje ne samo prošle poretke, koliko egoizam, sitničavost, glupost i zavist, i u tom se pogledu bavi vječnim temama. Junaci komedije žive i danas.

Danas se kazalište sve više obraća „retro“ djelima. Otišlo je u povijest stvaralaštvo dvadesetih do osamdesetih godina (prošlog stoljeća), no djela kao što su „Tuš“, „Stjenica“, „Samoubojica“, „12 stolica“ ne zastarjevaju. Nije zastarjela ni komedija „Netko mora otići“. I danas postoje razmetljivi i neotesani poslovođe, uspješni neradnici, ulizivanje, šatra, borba za bolje položaje, nemoć poštenja i nadarenosti pred sivom masom i tupavom silom.

„Netko mora otići“ neprestano se s uspjehom izvodi u ruskim, ukrajinskim i estonskim kazalištima. To je paradoksalno i duhovito djelo, gledatelji ga vole. Uvjeren sam da je pred njim još dug život.

Osobe

NIKOLAJ NIKANORVIČ – pročelnik odjela

Uredski djelatnici:

STJEPAN SEMJONVIČ

JURA

ANDREJ

PRASKOVJA FJODOROVNA

LJUBA

MARIJA

Radnja se zbiva početkom osamdesetih godina 20. stoljeća.

Prvi čin

Tijesna prostorija odjela uprave za planiranje prodaje ženske trikotaže. NIKOLAJ NIKANORVIČ, pročelnik odjela, reprezentativan muškarac četrdesetih i nešto godina, sjedi u kutu odjela, koji je od ostatka prostorije odijeljen ormarima. Radni dan je maloprije počeo. Osim Marije, svi su djelatnici na svojim mjestima. STJEPAN SEMJONVIČ, stariji, trom muškarac, drijemovno se bavi nekim izračunima. LJUBA, naočita ljepotica duge raspuštene kose, crta nešto nagnuvši se nad crtaću dasku. JURA, snažan čovjek dobrodušna lica, uvezuje brdo papira koje leži pred njim, svim srcem ih bušeći bušilicom. PRASKOVJA FJODOROVNA, energična osoba srednjih godina, na odlučan način sortira fascikle. ANDREJ, mladić stidljiva ponašanja, radi na grafikonima i tablicama.

Rad vrije. Škljocanje računala, udarci bušilice, telefonska zvonca, sve se to slijeva u svojevrsnu uredsku simfoniju.

NIKOLAJ NIKOLAJEVIČ bez žurbe ustaje, izlazi iz svojega kuta i šetka među djelatničkim stolovima. Tempo simfonije naglo poraste. Šefovo lice je osobito smrknuto.

Skidajući ogrtač u hodu, žurno utrčava mlada, privlačna žena – MARIJA.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Grubo.*) Opet ste zakasnili, Marijo?

MARIJA - (*Opravdavajući se.*) Imam dijete.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Nezadovoljno.*) „Dijete, dijete... Ne čini vam se, da bi trebalo dolaziti na vrijeme barem ovih dana, kad nam je tu inspekcija? Shvaćate? Inspekcija!

MARIJA - Pa zar još nije otišla?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Očigledno, nije. Samo što me ponovno ne pozovu, a radi se, velim vam, o teškom problemu koji nas čeka; točnije o kadrovskom. (*Odmjerivši Marijin izgled.*) No, dobro, neka bude posljednji put.

MARIJA u tren oka počne tipkati na stroju, i njegovo se kuckanje slije u sveopću zvukovnu gamu. NIKOLAJ NIKANORVIČ vrati se na svoje mjesto, mirno uzme novine i zadubi se u čitanje. Tempo simfonije se uspori.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Tko se sjeća, koliko smo imali planiranoga donjeg rublja?

ANDREJ - Sto dvadeset tisuća.

STJEPAN SEMJONVIČ - Andrej, pod kojim brojem vodimo ljubičaste bluže?

ANDREJ - Petnaest – četrdeset sedam.

MARIJA (*Prekidajući tipkanje.*) - Andrej, „nedovoljne su dvije tone grudnjaka“... „Nedovoljne“ skupa ili rastavljeno?

ANDREJ - Nisu dovoljne.

Marija ponovno nastavi tipkati. STJEPAN SEMJONVIČ uputio se u šefov kutak i nakašlja se kako bi ga šef uočio.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Spusti novine.*) O čemu se radi?

STJEPAN SEMJONVIČ - Jučer su odozgora podsjećali da je vrijeme da predamo naše izvješće o reformi odjela.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Stjepane Semjonoviču, preda mnom je rasprava o kadrovskij pitanjima, pisano velikim slovima, a vim odvlačite na stranputice. Ako je vrijeme, onda napravite. Izvješće je gotovo?

STJEPAN SEMJONVIČ (*Slabo čuje.*) - Koga?

NIKOLAJ NIKANORVIČ (*Viče.*) - Pitam: izvješće je gotovo?

STJEPAN SEMJONVIČ - Ne znam. Neka vrsta... Andrej je nešto radio... Čekajte, evo izvješća, na stolu vam je!

NIKOLAJ NIKAMORVIČ (*Lista podebeli fascikl.*) - To je to?

STJEPAN SEMJONVIČ - Uprav to. Tražili su da im pošaljemo, i to žurno.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Uhvati se za glavu.*) Sad se sjećam! Sad se sjećam, zaboravio sam na to. (*Prelistavajući sadržaj fascikla.*) Nekako vraški mnogo formula... M-da... No, dobro, vratite se poslu. I da, pošaljite mi ovamo Andreja.

STJEPAN SEMJONVIČ (*Sjedajući na svoje mjesto.*) - Andrej, k šefu.

Andrej odlazi u pročelnikov odjeljak.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Čuj, Andrej... Nekako mi se ne sviđaju ove fomule...

ANDREJ - To je algoritam optimizacije upravljanja. Rješava se simpleks metodom.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Razumljivo... A bez njih ne bi išlo?

ANDREJ - Shvatite, zaključci izvješća prilično su neočekivani, i bolje ih je potvrditi točnim razračunima.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Jasno... Pa, ako je simpleks metodom, onda je to sasvim druga stvar. Pa i velim, dovrši i to izvješće. Da bude još danas gotovo.

ANDREJ - Danas?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Znam da je to teško, štoviše nemoguće. Ali treba... razumiješ me? Pa ti pritisni sve pedale, upri svom snagom, i više od toga: raspali

punom brzinom.

Zvoni telefon. NIKOLAJ NIKANOROVIČ diže slušalicu.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Da? Idem. (*Spusti slušalicu. Vrlo značajno.*) Na savjetovanje. Rasprava će biti vrlo teška; još gore: kadrovska.

ANDREJ ode. NIKOLAJ NIKANOROVIČ ustane i uputi se kroz svoj ured prema izlazu. Ponovno žustro ubrzanje tempa.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Nikolaj Nikanorovič, vi se ne sjećate koliko smo planirali...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Sa svim pitanjima - Andreju. Ja sam na savjetovanju.

LJUBA - Niste zaboravili da smo uz ručak planirali malu svečanost? Pazite, nemojte zakasniti.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Vi bi samo praznovali... Neprestano tražite povod.

LJUBA - Vi sami ste to predložili.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - U redu, doći ću kad stignem. (*Ode.*)

Simfonija kancelarijskih instrumenata prestane. STJEPAN SEMJONOVICH odbaci račune, opusti se u naslonjaču, slatko zijevne i sklopi oči. JURA odloži bušilicu, izvuče ispod ormara utege i počne se rastezati. PRASKOVJA FJODOROVNA prestane sortirati fascikle. MARIJA se prihvaća pletiva. Samo LJUBA nastavi črčkati.

PRASKOVJA FJODOROVNA (*Mariji.*) - Što to sad pleteš?

MARIJA - Borisiću dovršavam džemperčić.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Dajte da vidim. Lijep uzorak. Kako je muž? Još se s niste registrirali?

MARIJA - Kad nema smisla.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Zašto?

MARIJA (*Blago.*) - Ma, kako vi, Praskovja Fjodorovna, ne razumijete jednostavne stvari? Evo, za godinu dana će svako od nas dobiti svoj stan, pa ćemo se onda i registrirati. A inače bi dali ili samo meni ili samo njemu.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Blago tebi... muž, obitelj... A moj alkoholičar već je treću godinu negdje u bijegu... Ma, u redu, idem poviriti u sindikat.

PRASKOVJA FJODOROVNA ode. Vratila se ANDREJ.

ANDREJ - Marija, jesi li natipkala izvješće za šefa? Čini mi se, da ti je još malo preostalo.

MARIJA - (*Nesigurno.*) I sad mi je još malo ostalo... Sve skupa sam, izgleda, dvije

straničice završila.

ANDREJ - Daj da vidim. (*Pregledava papire.*) Opet nema ni zareza ni točke, ni razlike između č i ć.

MARIJA - Pa znaš već – to je zato jer sam radila na teleprinteru. A č i ć ni u govoru ne razlikujem kad se uzrujam.

ANDREJ - Hajde ti sve to natipkaj bez uzrujavanja. Dogovoreno?

MARIJA - Ma, zbog čega se toliko brineš, frajeru? Misliš da netko čita ta izvješća?

ANDREJ - Nadam se, da čita. Hoćeš li to onda napraviti? U redu?

MARIJA - A-ha. Ali poslije. Sad ne mogu. Jednom aspirantu pišem dizertaciju.

ANDREJ - Nju ne bi mogla odložiti?

MARIJA - Što je tebi? Znaš li koliko mi on plaća po stranici? (*Zirne u ogledalo.*) Bože moj, kakvo strašilo! Sad tek vidim da se nisam stigla ni počesljati. (*Uzme neseser, ode u pročelnikov kut i za njegovim se stolom bez žurbe uređuje.*)

ANDREJ - Stjepane Semjonoviču!

STJEPAN SEMJONVIČ hrče.

ANDREJ - Stjepane Semjonoviču!

STJEPAN SEMJONVIČ (*Stresavši se i grabeći račune.*) - Koga?

ANDREJ - Nećete mi pomoći dovršiti izvješće?

STJEPAN SEMJONVIČ - Oprosti, ne mogu. Danas još nisam bio ni na pauzi. Jura, idemo u pušionicu.

JURA - Ja više ne pušim. Moram održati formu.

STJEPAN SEMJONVIČ Nema veze; udahut ćeš malo svježega zraka. (*Odvede Juru.*)

ANDREJ - (*Priđe Ljubi.*) Ljupče, trebalo bi svašta nacrtati.

LJUBA - Opet? Pa još prošli tjedan sam ti nešto crtala.

ANDREJ – Kako vidim, ti i sad nešto crtaš.

LJUBA - Samo tako... fazonicu za ogrtač. Sviđa ti se?

ANDREJ - Prekrasno. Treba mi shema organizacije rada...

LJUBA - A ovdje dođu džepići.

ANDREJ - Prekrasno. Shema nije komplicirana.

LJUBA - A rukavi zvonasti.

ANDREJ - Prekrasno.

LJUBA - A izrez će biti vrlo dubok. Možeš zamisliti kako će to izgledati u naravi?

ANDREJ - Ne baš.

LJUBA - No, otprilike ovako. (*Raskopčava na svojoj bluzi puceta i demonstrira budući izrez.*)

ANDREJ - Prekrasno. A kad ćeš mi moje nacrtati?

LJUBA - Kako si dosadan – samo crtati pa crtati... Vjerojatno opet nekakav grozan detalj u tri ... no, te... kako ih... no... Pogled odozgo, pogled sa strane...

ANDREJ - Projekcije?

LJUBA - No, to, projekcije.

ANDREJ - Ovaj put nema projekcija. Samo nacrtaj kvadratiće i spojiš ih strelicama. Pokazat ću ti.

LJUBA (*Obradovano.*) - Kvadratiće znam. Ako hoćeš, mogu ti i trokutiće napraviti.

ANDREJ - Super.

LJUBA - Ali ne sad; poslije ručka.

ANDREJ, uzdahnuvši, ode.

MARIJA (*Za pročelnikovim stolom telefonira.*) - Halo! Igore? A gdje je? A tko je to? A, recite mu samo da ga je žena zvala. A kod nas se na poslu rješava nekakvo kadrovsko pitanje. A-ha. (*Spusti slušalicu.*)

Uđe PRASKOVJA FJODOROVNA.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Cure, novost! Prohorova žena je došla k nama u sindikat žaliti se, da se on spetljao s nekom. Moli da se to istraži. A što tu imaš istraživati: svima je poznato da je s Katicom iz drugog odjela. Znate, ona ofarbana.

MARIJA - Pa?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ja joj – ženi, znači – ništa slično, naravno, nisam rekla. Podnesite, velim joj, izjavu, a mi ćemo, citiram, razmotriti, pozvati...

LJUBA - Mene osobno takve vijesti slabo zanimaju. Bilo bi bolje da ste doznali kako tamo gledaju na kadrovsko pitanje.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Raspitivala sam se, ali komisija zasjeda iza zatvorenih vrata. (*Pljesne rukama.*) Ajme, tu s vama brbljam, a imam važnoga posla! S frizerkom sam se dogovorila u jedanaest. (*Oblači ogrtač.*) Ako me tko traži, službeno sam vani.

LJUBA - Otrčat ću s vama do supermarketa, može? Možda nađem nešto zanimljivo.

LJUBA i PRASKOVJA FJODOROVNA ode.

MARIJA prijeđe u pročelnikov kut i telefonira.

MARIJA - Mama? Onda, kako je Borisić? Kašicu je svu papao? Jesi mu pomijaukala?

Znaš, on je dobar, samo mu treba mijaukati. Kako to misliš – ne znaš? Daj, stavi mu slušalicu na uho. Ja ću mijaukati, a ti ga hrani. Spemna? Počinjemo. (*Tepa.*)
 Bok, Borisiću, tebi je macica dosla u gostiće. Ona ce tebi nesto plicati. Mijau...
 Mijau... Mijau... (*Sjedi za telefonom i mijauče.*)

Vrate se STJEPAN SEMJONVIČ i JURA.

STJEPAN SEMJONVIČ - Gle, Jura, zakvačio sam se za jednu brojčicu i od samog jutra škljocam bez prestanka. Triput sam zbrajao i svaki put krivo. A što misliš, koliko sam piva popio u životu?

JURA - Bog bi ga znao. Vjerujem poprilično.

STJEPAN SEMJONVIČ - No, koliko otprilike? Sto krigli Dvjesto?

JURA - Može biti i petsto.

STJEPAN SEMJONVIČ - Petsto? Slabo računaš, maratonac moj. Četrnaest tisuća osamsto dvadeset!

JURA - Cifra je veličanstvena. Može se reći: životni rezultat.

STJEPAN SEMJONVIČ - Za te novce moglo se i kolica kupiti.

JURA - Pa da!

MARIJA (*U telefon.*) - Mijau!

JURA (*Imitirajući.*) - Mijau!

MARIJA - Ne smetajte, hranim dijete.

STJEPAN SEMJONVIČ - Ne da mi mira to prokleta kadrovska pitanje. Opet se nekakva kaša vari.

JURA - Izbacite to iz glave. Prihvatimo se radije posla.

STJEPAN SEMJONVIČ - Imate pravo.

JURA uhodanim pokretima izvuče iz stola dasku, na kojoj je šahovski sat i šahovska ploča s raspoređenim figurama na njoj. STJEPAN SEMJONVIČ pritisne puce na satu.

STJEPAN SEMJONVIČ - Počinjemo.

Igra teče brzopotezno.

STJEPAN SEMJONVIČ - Opet si izgubio figuru. Umjesto bicepsa bolje bi ti bilo da treniraš mozak. Istina, to za život nije nužno, ali ipak... kakve to papire trpaš u fascikle?

JURA - Ah, tko bi ih znao... Andrej je tražio da ih uvežem, pa ih uvezujem. (*Povuče potez.*) Priznajem, nemam pojma čime se mi tu uopće bavimo. Znam samo da, na

primjer, nešto planiramo, a onda... Andrej mi je rekao, ali sam zaboravio.

STJEPAN SEMJONVIČ - A rado bi skužio?

JURA - Nemam kad. Imam svoj plan: očale, glave, sekunde. "Очки, голы, секунды" – так называлась популярная спортивная телепередача. Очки не для глаз, а те, что в спорте (напр., в боксе, в борьбе)

STJEPAN SEMJONVIČ - Vjerujem. Na kom si ti radnom mjestu kod nas?

JURA - Viši inženjer. (*Prestrašeno.*) Pazi! (*brzo skriva ploču i hvata se bušilice.*)

Uđe Andrej.

STJEPAN SEMJONVIČ - Prekid uzbune. Nemoj nas tako strašiti, Andrej.

Igra se nastavlja..

STJEPAN SEMJONVIČ - Mat. Nije zanimljivo s tobom igrati. Nije to isto kao s Andrejem.

JURA - Šah nije moje područje.

STJEPAN SEMJONVIČ - Što je istina, istina je. Hajde ti, maši utezima. Andrej, hoćemo li zaigrati?

ANDREJ - Nemam vremena. Dovršavam izvješće za šefa.

STJEPAN SEMJONVIČ - Nemaš vremena? (*Nasilno.*) Reci, Andrej, zašto ti sve vrijeme radiš? Je l' ti se doma nešto dogodilo?

ANDREJ - Ma, ne, sve je normalno.

STJEPAN SEMJONVIČ - Da nisi bolestan, ha?

JURA - Stjepane Semjonoviču, zašto ste navalili na čovjeka? Pa što, ako voli raditi?

STJEPAN SEMJONVIČ - Ne, Jura, dužnost nam je uzajamna briga jednog o drugomu. Možda mu nešto leži na duši, možda, i treba se na vrijeme umiješati, pomoći... On je još mlad čovjek, neiskusn, u naš odjel upao je nedavno...

JURA - Zbilja, Andrej, gdje si prije radio?

ANDREJ - Blizu, u institutu, tu nasuprot.

JURA - O-ho! Solidni zavod, nije našemo par. Zašto si otišao odande?

ANDREJ - Tako... Na vlastitu želju.

STJEPAN SEMJONVIČ - Kratku, Andrej, brzopoteznu!

ANDREJ - Dobro, odigrat ćemo. Poslije ručka.

STJEPAN SEMJONVIČ - Ma, ne onda. Poslije ručka se mora odmarati. Osim toga, danas je ručak u čast žensko-muškog dana.

ANDREJ - Ah, da... Cvijeće ste, nadam se, kupili?

STJEPAN SEMJONVIČ - Cvijeće? Hm... Pa, daj, Jura, baci te utege i skokni u cvjećarnicu. Dajte da skupimo lovnu za to... (*Vadi novčanicu.*)

JURA - A može li da podijelimo na trojicu? Da damo zajedno?

STJEPAN SEMJONVIČ - Tebi, Jura, makar si sportaš, ponekad izleti i koja mudra.

(*Daje mu novac.*) Priprema! Pozor! Start!

JURA poput metka ilet iz sobe. MARIJA prestaje mijaukati, vraća se na svoje mjesto i počne bijesnom brzinom kuckati po stroju. Uđe LJUBA.

LJUBA (*Svlačeći ogrtač.*) - Je l' me netko tražio?

ANDREJ - Čini se, nitko.

MARIJA - Kupila si nešto?

LJUBA (*Pokazujući na zamotak.*) - Evo, kifle. **grudnjak?**

MARIJA - U našoj kantini?

LJUBA - Nisam luda. Francuski kroasani.

MARIJA (*Odmjeravajući kifle.*) - Super! I ja bi!

LJUBA - Ako hoćeš, mogu ti jedan prepustiti. Tri sam kupila.

MARIJA - Zbilja? Pa, hvala! Sutra ti dam lovnu.

LJUBA (*Zirnuvši na sat.*) - Oprosti, vrijeme je. Treba prostrti stol.

Žene iz ormara vade kruh, konzerve, nareske i slično.

MARIJA - Probaj kakvu sam pečenku ispekla. Je l' fina?

LJUBA - Topi se u ustima. Prava si kuharica, domaćica...

MARIJA - I mužu mi se svidjela. Hoćeš recept?

LJUBA (*Bez entuzijazma.*) - Sigurno se dugo priprema?

Nastavljajući razgovor, žene odlaze postaviti tanjure. Vraća se JURA.

JURA - Na mjestu. (*Viče.*) Stjepane Semjoniču!

STJEPAN SEMJONVIČ - (*Stresavši se, budi se.*) Koga?

JURA - Na mjestu, velim! (*Izvuče ispod kaputića buketic cvijeća i manju bocu votke.*)

STJEPAN SEMJONVIČ - (*Podozrivo gledajući bocu.*) Neće li biti malo?

JURA - Bit će dosta. Bar na poslu. (*Skriva cvijeće.*)

Vraćaju se LJUBA i MARIJA s posudom.

MARIJA - ...a peći treba na srednjoj vatri trideset minuta, a onda...

LJUBA - No, daj, Jura, pomози.

JURA pomaže ženama podignuti stolove i otvoriti im krila. STJEPAN SEMJONVIČ trčkara unaokolo. ANDREJ se u svom kutku bavi izračunima.

JURA - Nik-Nika nešto dugo nema. A gladni smo.

STJEPAN SEMJONVIČ - I žedni. Baš me zanima, o čemu oni toliko raspravljaju?

Uđe PRASKOVJA FJODOROVNA.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Evo i mene! (*Skida kapu i pokazuje novu frizuru.*)

Što kažete

JURA - Prva liga. Gornja liga.

LJUBA - Zorica je šišala?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ona. A Nik-Nik još uvijek sjedniči? Srce mi kaže da to ne vodi dobru.

MARIJA - I ja imam isto nekakav takav predosjećaj.

Ulazi NIKOLAJ NIKANORVIČ, smrknut kao mračni oblak. Dočekuje ga kakofonični zbor njegovih podređenih.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Nikolaj Nikanorovič, konačno!

MARIJA - Zašto je tako dugo trajalo?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Smrknuto.*) Rješavali smo težak problem...

LJUBA - Nikolaj Nikanorovič, zaboravite nakratko na svoje rukovodilačke brige. Ipak je danas praznik. Žene su vas čekale i jedva dočekale. Sjednite.

Svi sjedaju.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Vrata ste zaključali?

STJEPAN SEMJONVIČ - Vrijeme je ručku. Imamo pravo i jesti.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pojesti - da, ali popiti...

STJEPAN SEMJONVIČ - Mi to neslužbeno. Samo jednu.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pa, ak' je neslužbeno... Ali, vratanca zaključajte.

Svi sjede s napunjenim čašama u rukama.

LJUBA - Nikolaj Nikanorovič, imate riječ.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Ustaje.*) Ovaj praznik, kao i sav naš narod, sve bliže postavlja granice u provođenju reformi i rasta narodnoga blagostanja. Upravo danas još više će pokazati svoju moć. Naš odjel za planiranje i prodaju ženske trikotaže postavivši pred sebe nove ciljeve, u doba ka naše žene streme naprijed i naprijed, i – među nama – hoću vam poželjeti... Sve u svemu, živjele naše žene!

Po iskazanom odobravanju, svi ispiju i prihvate se jela.

LJUBA - (*Govori uzvratnu zdravicu.*) Dragi naši bojovnici! Za vas smo pripravile male darove. (*Svaki muškarac dobiva po košaricu.*) Nastavite pokoravati naša srca svojom pameću, veseljem i višom plaćom!

Opće odobravanje.

STJEPAN SEMJONVIČ - Hvala, djevojke. Mi smo također nešto... No, Jura, daj!

JURA vadi skriveno cvijeće i uručuje ga ženama.

MARIJA - Oduševljena!

STJEPAN SEMJONVIČ - No, 'aj'mo još po jednu. Neslužbeno.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Tiše! Izgleda da netko kuca na vrata!

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Miči bocu!

Nakratko su skamenjeni.

JURA - Izgleda da je prošlo.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Trebali bi završiti.

JURA (*Malčice podnapit.*) - Stanite. Dopustite i meni... eto... kazati zdravicu. (*Svečano.*)

Što mi najviše volimo na ženama?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Već nam je poznato što.

STJEPAN SEMJONVIČ - Praskovja, ne prekidaj. Daj, Jura, nastavi.

JURA (*Pošutjevši.*) - Zaboravio sam. O čemu sam govorio?

ANDREJ - O ženama.

JURA - A sad bih ja o nečem drugom. Jako mi se sviđa naš odjel, malen, ali nekako... udoban. Pa evo, s tim u svezi... na kraju naše proslave praznika, predlažem zdravicu našem odjelu. Neslužbeno.

Svi se s oduševljenjem kucaju i piju. Žene skupljaju čaše i tanjure. Muškarci pođu vraćati stolove i stolce na njihova mjesta, ali ih pročelnik zaustavlja. Svi ostanu sjediti unaokolo improviziranoga zajedničkog stola.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Molim pozornost! Ono, konačno, nije ugodno na praznični dan i tako to, ali kao pročelnik i sagledavajući nužnost...

LJUBA - O čemu se radi?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Moram vam priopćiti preneugodnu vijest.

ANDREJ - Dolazi nam inspektor?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ne, o inspektoru nisam ništa čuo. Tako ni o inspekciji. Ali

vijest nije ništa slađa.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Opet reforma, je li, kakva?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Misliš: reforma... Kod nas je stalno reforma.

STJEPAN SEMJONVIČ (*Poražen neugodnom mišlju.*) - Skinuli su nam premiju?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Misliš: premija... Reći ću vam: problem je težak, i gore od toga – kadrovski. Upravo je na sastanku rečeno... I zapovijedeno nam je...

STJEPAN SEMJONVIČ - Koga?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Velim: rečeno i zapovijedeno! По-русски игра слов – похоже на Достоевского "Преступление и наказание". Нельзя ли сохранить?

LJUBA - Hoćete li konačno reći o čemu se radi?

NIKOLAJ NIKANORVIČ (*Odlučno.*) - Dakle, ovako: našoj je ustanovi zapovijedeno da bez zadržavanja izvrši redukciju. Нельзя ли сохранить рифму, как в русском?

Svi se uznemire.

JURA - To jest, kako to?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ukratko, u našem odjelu moramo reducirati jednu jedinicu.

MARIJA - Je li to konačno?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Konačno, izvršno i bespogovorno. Suviše toga, nepovratno i bez prava na žalbu. Još danas moram gore dostaviti ime.

Opći šok.

PRASKOVJA FJODOROVNA (*Ustrašeno.*) - Čije ime?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - I sâm se pitam: čije ime? (*Pozorno redom promatra svoje potčinjene. Oni su se razmiljeli po svojim radnim mjestima.*)

MARIJA - Gospode Bože, što nam je sada činiti?

NIKOLAJ NIKANORVIČ (*Grubo.*) - Kako što? Raditi! Raditi – pisano velikim slovom! Pauza je, po meni, davno završila. Ii, možda, netko od vas ne želi raditi?

MARIJA - (*Ustravljeno.*) Želi... Želi... Ja želim.

Djelatnici grozničavo hvataju svoje instrumente. Simfonija se obnavlja. Šef šetkara među stolovima, zaustavljajući se povremeno uz jednoga, pa uz drugoga potčinjenoga i skeptički ih promatra. Konačno se uputi u svoj kutak, kamo poziva Andreja.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Andrej, dođi k meni.

NIKOLAJ NIKANORVIČ i ANDREJ prelaze u pročelnikov kut. Budući da će se neko vrijeme glavna radnja odigravati u

„kabinetu“ Nikolaja Nikanoroviča, osnovna scena odjela može se bilo zatamniti, bilo radnje u njojrazigrati kao pantomimu: prisluškivanje, svađe, slomovi živaca, napadaji radne histerije i sl.

ANDREJ - Nikolaj Nikanorovič, skoro sam gotov s izvješćem o reformi rada odjela.

Samo još shema nije gotova. Evo, pogledajte. (*Pruž a fascikl.*)

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Obradovano.*) - Tako brzo? Pa, momče, spasio si stvar. Daj da odmah potpišem, i smjesta odnesi u upravu.

ANDREJ - Trebali bi još jednom sve pročitati, zato što...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Nema se tu što čitati, tebi ja potpuno vjerujem. I kao da mi je sada do toga? Vidiš što se događa? (*Potpisuje.*)

ANDREJ - Svejedno bih se rado posavjetovao...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Posavjetovat ćemo se poslije. A sada trči i predaj Ravno direktoru. Da budemo prije drugih odjela. Za naš je odjel najvažnije premašiti (normu) i izvijestiti. Povrh toga, komisija. Veliš, ostala ti je samo shema? Velika?

ANDREJ - Shema? Trideset dvije pozicije.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Pitam te: hoće li biti velika?

ANDREJ - Pa to vam i velim: trideset dvije pozicije.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - A ja tebe pitam: hoće li biti velika? (*Sretne se s neraumijevajući Andrejevim pogledom.*) No, koliko četvornih metara?

ANDREJ (*U neprilici.*) - Ne znam.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Onda te molim, da bude velika. I ako može u boji. Razumiješ li? Upravu će to impresionirati. i da bude mnogo formula – to je također dobro. (*Sine mu ideja.*) Znaš što? Jedan primjerak daj direktoru, a drugi ravno predsjedniku komisije. I reci: ovo šalje Nikolaj Nikanorovič. U ruke. Uopće, dok sve to potpuno ne obaviš, ne vraćaj se. Razumiješ me?

ANDREJ - Razumijem. (*Ustane.*)

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Čekaj. (*Spusti glas.*) Reci, Andrej, koga ćemo otpustiti?

ANDREJ - To vi morate odlučiti.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Odlučiti moram ja, ali razmišljati možemo udvoje. Može li Stjepana Semjoniča? Što će nam bravar?

ANDREJ - Zašto bravar? On je ipak inženjer.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Inženjer ili ne-inženjer, na platnoj listi vodi se kao bravar.

ANDREJ - Zašto?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Da bi mu plaća bila veća, glupa glavo. A bi li mogli

Praskovju? Tupava je to, svadljiva baba... Što veliš?

ANDREJ - Ništa ne velim. Da sam im ja pročelnik, druga stvar. Ja sam njihov sudrug, samo djelatnik, kao i oni.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ti si, Andrej, bolesno taktičan. I ja sam im sudrug. svi smo mi tu drugovi. Ali jedan od naših drugova mora otpasti, shvaćaš? Tu se više ništa ne može. Treba zaboraviti na drugove i misliti samo na se... to jest... ovaj... na interese poslovanja. Pisano velikim slovom. Shvaćaš?

ANDREJ - Shvaćam. no, ne bi li vam bilo bolje kad biste sa svakim u odjelu porazgovarali? Možda se nađe dobrovoljac?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - *(Razmislivši, odobrava.)* Pametan prijedlog. Treba porazgovarati. Pozovi mi za početak Pra... *(Zapne.)*

ANDREJ - Praskovju Fjodorovnu?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ne.

ANDREJ - Juru?

NIKOLAJ NIKANORTOVIČ - Ne..

ANDREJ - Mariju?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ne.

ANDREJ - Ljubu?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ne.

ANDREJ - Stjepana Semjonoviča?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ne.

ANDREJ - Pa, koga onda?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Hmm... Pa, neka bude Stjepana Semjoniča.

ANDREJ ode. Uđe STJEPAN SEMJONOVIČ.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Stjepane Semjoniču, dragi, sjednite! Raskomotite se, osjećajte se udobno! *(Nudi ga cigaretom.)* Izvolite.

STJEPAN SEMJONOVIČ - Ovdje se, koliko znam, ne smije pušiti.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Neki ne smiju, a neki smiju. Ipak ste vi naš uvažen čovjek, zaslužan, sijed, štoviše – ugledan. Vi ste jedan od prvih djelatnika našeg odjela, u izvjesnom smislu veteran, začinjavac, utemeljitelj, držali ste, takoreći, kormilo broda, pri izvoru, vi ste naš svjetionik, reflektor, i više od toga – sâmo svjetlo...

STJEPAN SEMJONOVIČ - Koga?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ *(Viče.)* - Vi ste, kažem, naš svjetionik! Pisano velikim

slovom!

STJEPAN SEMJONVIČ - Ma-da... Kakav bih ja bio svjetionik... Obični fenjer.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - No, no, ne budite skromni. Ipak ste vi naš udarnik, predvodnik, novator, čelnik. Po vama se, u izvjesnom smislu, ravnaju, za vama idu, i više od toga, među nama, vi ste im primjer...

STJEPAN STJEPANOVIČ (*Prekidajući ga.*) - Skratite. Hoćete me otpustiti, je li?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja? Hoću? Jeste li pali s Marsa! Kako vam je uopće mogla pasti na pamet takva nelijepa misao? No, Stjepane Semjoniču, prijatelju, stavite se moj položaj – moram! Ja neću, ali moram! Moram neoga otpustiti.

STJEPAN SEMJONVIČ - Ali mene, bome, ne!

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ne vas, naravno, ne vas! Ali... zbilja, zašto ne vas?

STJEPAN SEMJONVIČ - Vi to ozbiljno, je li?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ni u kom slučaju! Šala, hipoteza, teoretska pretpostavka... Ipak ste vi naš svjetionik, novator...

STJEPAN SEMJONVIČ - To sam već čuo.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pa, tako kažem: otidite, Stjepane Semjoniču! Učinite mi osobnu uslugu, ko Boga vas molim. S orkestrom ćemo vas ispratiti, zasuti vas darovima, otpravninu ćemo vam dati, za dva mjeseca ćemo je izmisliti. Dat ćemo vam trajnu propusnicu, upisat ćemo vas u počasnu knjigu, unijeti u popis besmrtnika...

STJEPAN SEMJONVIČ - Ne, ne i ne!

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali zašto „ne“, dragi moj! Odavno vam teče pravo na punu starosnu. Sad već, među nama, i slabo čujete....

STJEPAN SEMJONVIČ - Koga?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Čujete, velim, slabo!

STJEPAN SEMJONVIČ - Izvrsno vidim. Mogu šišnuti bilo kog žutokljunca. (*Zapleše. Prodemonstriravši svoje plesno umijeće, sjedne.*) No, što kažete?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Prekrasno. Isto tako vam ni godinica ne nedostaje. Sedamdeset dvije, bit će?

STJEPAN SEMJONVIČ - Sedamdeset jedna.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Stjepane Semjoniču, među nama, sedamdeset dvije

STJEPAN SEMJONVIČ - Sedamdeset jedna.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Prema anketi, sedamdeset dvije.

STJEPAN SEMJONVIČ - Jedna.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Dvije.

STJEPAN SEMJONOVICH - Jedna. Greška u dokumentima.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Dobro. Neka bude sedamdeset tri. Nije li vrijeme?

STJEPAN SEMJONOVICH - Za odlazak?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Za odmor.

STJEPAN SEMJONOVICH - Ne, za odlazak.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ne, za odmor.

STJEPAN SEMJONOVICH - Nikolaje Nikanoroviču, imate li vi savjest?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Imam. U velikim količinama.

STJEPAN SEMJONOVICH - Šipak. Već ti se odavno utopila u boci. Zaboravio si da sam te ja doveo na posao?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - No, vi ste me doveli.

STJEPAN SEMJONOVICH - Ja sam tebe doveo, a ti ćeš mene otjerati. I to ti zoveš savjest? Ja sam onda bio pročelnik, a tebe sam uveo u društvo, Juda...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Saberite se...

STJEPAN SEMJONOVICH - Ti se saberi! Cijeli sam život radio, a za što? Da bi me nekakvi balavci poslali u starački dom?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Za svoje ćete zasluge dobiti zahvalnice, a opet, penzija...

STJEPAN SEMJONOVICH - Onaj sitniš koji nam daju pod starost, ti zoveš penzija?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - I moj otac je radio, sa šezdeset je otišao i nije se uvrijedio. Если пенсию в Хорватию дают в 65, надо поставить 65.

STJEPAN SEMJONOVICH - A ja se vrijeđam i neću otići.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Hoćemo li sasvim pošteno, nisu u pitanju vaše godine.

STJEPAN SEMJONOVICH - Nego što?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - To, što vi, među nama, ne radite, nego... Zabušavate.

STJEPAN SEMJONOVICH - **Ja** ne radim?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Vi.

STJEPAN SEMJONOVICH - Ja?!

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Vi.

STJEPAN SEMJONOVICH - Pa što? A tko kod nas uopće radi?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Tko? Andrej. Mislite da ne?

STJEPAN SEMJONOVICH - On radi, slažem se. A ostali ne. Hoćete reći, da?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Sad govorim o vama.

STJEPAN SEMJONOVICH - A ja o njima.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - A ja o vama.

STJEPAN SEMJONVIČ - Evo ovako, Nikolaje Nikanoroviču, neću se s tobom svađati.

Ti znaš kako zovu našega personalnog?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Matveja Petroviča?

STJEPAN SEMJONVIČ - Upravo. Za tebe je on Matvej Petrovič, a za mene Miškec. Za tebe je on „vi“, a za mene „ti“. ja sam skupa s njim ovdje započinjao posao još onda kad si ti bio potrkalo za donošenje kave iz kantine. Dok je on živ, mene odavde neće nitko maknuti. Jasno?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Nitko vas nema namjeru maknuti. Pa rekao sam da je sve ovo samo šala, hipoteza, teoretska pretpostavka...

STJEPAN SEMJONVIČ - (*Ne slušajući.*) Ali, ako hoćeš, otiđi Matveju Petroviču i reci mu: namjeravam, tobože, otpustiti vašega prijatelja Stjopu. A ja ću te gledati kako odande bježiš podvijena repa.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Stjepane Semjoniču, svejedno birajte izraze.

STJEPAN SEMJONVIČ - (*Značajno i definitivno.*) Fućka mi se za tebe. Jasno?

*Ode. NIKOLAJ NIKANOROVIČ srdito šetka po prostoriji.
Uđe JURA sav ozaren.*

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Što hoćeš?

JURA - Sjetio sam se jednog smiješnog slučaja.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - No, pa što?

JURA - Došao sam vam ga ispričati. Umrijet ćete od smijeha.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Jesi ti pri pameti? Ljudske sudbine se rješavaju, a ti mi tu dolaziš sa svojim pričicama. Nosilac se otud u vragu mater, i da te više ne vidim. (*Jura pođe k izlazu.*) Čekaj. Pošalji mi ovamo Mariju... Ne, Ljubu... Ne, Praskovju Fjodorovnu...

JURA - Pa koga od njih, konačno?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ma, svejedno.

JURA ode. Pojavi se LJUBA.

LJUBA (*Glasno.*) - Izvolite, Nikolaj Nikanorovič?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Isto.*) - Da, da, molim vas.

LJUBA - Zvali ste me zbog nečega?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Trenutno sve pozivam radi samo jednog pitanja..

LJUBA (*Glasno, ali ne previše.*) - Meni se po nečemu učinilo da se to pitanje mene ne

tiče.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Isto.*) - Dužan sam sa svima porazgovarati.

LJUBA (*Upravi pogled u strop.*) - Govorite, slušam vas.

Iritirajuća šutnja.

LJUBA - No, zašto već jednom ne kažete da me hoćete otpustiti?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Tiho.*) - Po čemu si zaključila da te hoću...

LJUBA (*Isto tako.*) - Radi čega bi me inače zvao?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ljuba, moraš shvatiti...

LJUBA - Davno sam ja već sve shvatila, i ne moraš mi puniti glavu besmislenim pričama. (*Uzme komad papira počne pisati.*)

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Što to pišeš?

LJUBA - Hoćeš me se riješiti, izvoli. Nikad se ne suprotstavljam muškoj volji.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Pitam te: što to pišeš?

LJUBA - Pišem otkaz, što bih drugo.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Uhvati je za kemijsku olovku.*) - Zašto tako brzo? sve to treba od početka, kako je red, promisliti, prosuditi...

LJUBA - Što se tu ima prosuđivati? Jednostavni reci: daješ mi otkaz, ili ne?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Naravno da ne! Ni u primisli mi nije bilo ništa slično! (*Smeteno.*) No, s druge strane, priznaj, kakva si ti dizajnerica? Znaš, među nama, ti o tom poslu ništa ne shvaćaš, ništa ne znaš, baš ništa, još gore: nemaš pojma ni o čemu.

LJUBA (*Agresivno.*) - U kojem „tom poslu“?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Zbunivši se.*) Imao sam u vidu odnos spram tvojih obveza...

LJUBA - Meni se čini da se u odnosu spram svojih obveza često svačega sjetim. Ili ti time nisi zadovoljan?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ma, što ti... Darovala si mi toliko nezaboravnih trenutaka... Samo...

LJUBA - Zato ti meni ništa ne poklanjaš. A mogao bi. Лучше одниковым словом

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Što bih mogao?

LJUBA - Mogao bi možda obratiti pozornost na to kakve jeftine cipele nosim. Vidiš? (*Pokazuje svoje prelijepo noge.*) Drugoga bi bilo sram da mu je prijateljica skoro bosa.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ljubavi, ne shvaćam sasvim zašto bi me moralo biti sram.

LJUBA - Zato što svi vide da si običan škrtac.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Kakav sam ja to škrtac, ako ti mjesečno dajem plaću za mjesec i pol? I to ne računajući premije i položajni dodatak!

LJUBA - Da plaćaš, ne poričem. No, između ostalog, dok sam radila kao manekenka nisam zarađivala ništa manje.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ali je zato trebalo rintati.

LJUBA - Misliš da mi je sad lako? Malo mi je što moram po cijele dane buljiti u crtaću dasku, nego još moram trpjeti i razne podsmjehe i aluzije.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Čije aluzije, čije? Samo mi reci i ja ću tim aluzionistima tako naaludirati, da će im i na ulici prisjesti aluzije!

LJUBA - Nije u njima stvar. Ja sam moderna žena i znam da biti u vezi s pročelnikom uopće nije sramota...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Štoviše, to je čast.

LJUBA - ...No, ovisi o tomu kakav je pročelnik. Jedna je stvar ako je mudar, radišan, odlučan i darežljiv. Druga je stvar ako je surotno od toga. Jesam dosta jasna?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ali, ribica moja...

LJUBA - Ma, nabij si to malo! Još nisam gotova.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Šutim. Samo sam htio reći, da ti ni ciglu ne znaš nacrtati u trodimenzionalnoj projekciji.

LJUBA - Ali zato ono što se od mene traži, znam vrlo dobro. I odozgo, i odozdo, i s boka i od sprijeda i odostraga.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Unatoč tomu, ljudima će biti teško objasniti zašto nisi ti dobila otkaz.

LJUBA - Ništa ni ne treba objašnjavati. Svi odavna sve znaju. (*S patosom.*) Samo jedno ne mogu samoj sebi oprostiti: zašto li sam se s tobom vezala?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - No, krokodilčiću...

LJUBA - Bila sam onda u nekoj vrsti pomrčine, i ti si mi se, ne znam zašto, učinio zanimljivim i energičnim muškarcem. (*Uzdahne.*) Pogriješila sam i u jednom, i u drugom... i u trećem.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - To je već od tebe pomalo nepravедno; suviše toga – nezahvalno.

LJUBA (*Srdito.*) - A izbaciti prijateljicu kroz prozor na ulicu, po tebi je zahvalno?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Ustrašeno.*) - Tiše! Sve se čuje... (*Skoči iz kutka, provjeri*

stanje u uredu pa se vrati na svoje mjesto.) Zebice moja, shvati...

LJUBA - Ne, ti pojmi ovo: ne valja biti takva ništarija. Pročelnik koji dopusti da njegova bliska suradnica dobije otkaz, neminovno će i sam propasti. Svi će zaključiti da je njegov autoritet potkopan, da on više ne upravlja, da ga se može nekažnjeno denuncirati, da on više ništa ne može...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Što ne može, što ne može?!

LJUBA (*Ignorirajući sugovornika.*) - Lijepa žena – takva kao ja – diže muškarčev imidž. Pročelnikom te može imenovati svatko. Ali imidž muškarčine i ljudine može ti pružiti jedino žena. (*Ustane.*) Odlazim.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Hoćeš me ostaviti?

LJUBA - Odmah i zauvijek.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali to je sasvim neprihvatljivo! Nemaš moralnoga prava! Znaš da imam doma ženu. Svaki dan, razumiješ?

LJUBA - Nek me zamijeni Praskovja.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Još mi se i rugaš?

LJUBA - A ti si se nadao, da ću te tetošiti i nakon što mi odavde daš nogu? Ne, mili, na to ne računaj. Zbogom.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Čekaj! Kamo ti se žuri?

LJUBA pođe k izlazu. NIKOLAJ NIKANORVIČ joj prepriječi put.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Stani!

LJUBA - No?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ne razumijem, zašto se srdiš. Pa pozvao sam te samo zato da se s tobom posavjetujem...

LJUBA - O čemu?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Daj, sjedni.

LJUBA (*Sjeda.*) - No?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Što ti misliš, komu dati otkaz?

LJUBA - Komu ti volja! Možda stjepanu Semjoniču! Ti znaš da ne podnosim hrkanje, a kamoli da bih ga rado slušala još i na poslu.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - No, ježiću moj! Ne treba čovjeka tjerati samo zato jer hrče.

LJUBA - Onda se riješi one tračarice.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Praskovje? Već dugo me svrbe ruke, samo što...

LJUBA - Bojiš se?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - **Ja** da se bojim? Ništa meni ne stoji na putu da najurim tu staru babu u dva koraka: jen, dva i... A ne bi li radije Mariju?

LJUBA - Meni je svejedno. Hoćeš Mariju, onda Mariju.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Samo, evo, ne znam svejedno kako ću objasniti ljudima da nisam tebe?

LJUBA - Našao si za što ćeš se zakvačiti! Pročelnik nije ništa dužan objašnjavati. Omakla mi se glupost – i to je sve.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Naravno, to je tako... Ali svejedno...

LJUBA - Već se sav treseš. Reci, nisam li ja član uredništva?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Kakvog uredništva?

LJUBA - Onoga zidnih novina.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pa, nemamo mi nikakvih zidnih novina!

LJUBA (*Ustaje.*) - Dobro, idem.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - No, hobotnice... Kamo ćeš?

LJUBA - Dodijalo mi je ovo.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Čekaj! Sjetio sam se: imamo novine!

LJUBA - Imamo?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Imamo. Ti samo reci što nam je činiti, i ja ću bez ikakva kolebanja...

LJUBA - Časna riječ?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Kunem ti se. Pristajem nakoga god hoćeš... A što se tiče cipela, to se samo po sebi... Ali samo da sve bude kao i prije, može?

LJUBA - Tako treba. Sreća tvoja da se ne znam dugo srditi. (*Nudeći mu obraz.*) Ljubi.

NIKOLAJ NIKANORVIČ (*Ustrašeno.*) - No, tigrice... Svaki čas može netko naići...

LJUBA (*Strastveno.*) - Nek naiđe.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Mogu nas vidjeti...

LJUBA (*Vatreno.*) - Nek vide.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali, mogu nas...

LJUBA - Neka mogu! (*Čvrsto ljubi Nikolaja Nikanoroviča, koji se očajnički brani.*)

Na ovom mjestu može biti stanka. Tijekom stanke glumci mogu razigrati nijemu pantomimsku scenu, a gledateljima je na volju da je gledaju ili ne.

Drugi čin

LJUBA i NIKOLAJ NIKANORVIČ kao prije. Njihova se scena nastavlja.

MARIJA (*Oprezno kuca i proviruje u pročelnikov kutak.*) – Slobodno?

NIKOLAJ NIKANORVIČ (*Bijesno.*) - Nije! Zauzet sam! Koliko puta sam, dovraga, molio da se od moga kabineta ne pravi prolazni hodnik!

MARIJA se izgubi.

LJUBA - Neću ti više smetati. Do viđenja, mili. (*Značajno.*) Do večeras. (*Odlazi.*)

MARIJA (*Ponovno bojažljivo kuca.*) - Slobodno?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Bijesno.*) No, što hoćete?

MARIJA - Samo sam htjela pitati... Ima li uprava pravo...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Uprava ima.

MARIJA - A ja...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A vi nemate.

MARIJA - Ispada da direktor može...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Direktor može.

MARIJA - A ja, po vama...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A vi ne možete.

MARIJA - Znači, upravni odbor...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Upravni odbor.

MARIJA - A ja...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A vi ne.

MARIJA - A ako ja...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Svejedno ne.

MARIJA - Hvala. Razumijem. (*Hoće otići.*)

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pričekajte, Marija. Sjednite. Recite, smatrate li vi sebe dobrom radnicom?

MARIJA - Pa naravno. (*Prestrašeno.*) A zašto?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ništa, ništa. Za takvima poput vas, posvuda je jagma, zar ne?

MARIJA - Pa naravno. (*Prestrašeno.*) A zašto?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ništa, ništa. Imate mnogo posla. Vjerojatno se umarate?

MARIJA - Pa naravno. (*Prestrašeno.*) A zašto?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ništa, ništa. Ali slabo vas plaćaju?

MARIJA - Pa naravno. (*Prestrašeno.*) A zašto?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ništa, ništa. I rado biste postigli nešto bolje?

MARIJA - Pa naravno. (*Prestrašeno.*) A zašto?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Odlučno.*) Pa kad se jagme za vama, a plaća vas ne zadovoljava, potražite drugo zaposlenje.

MARIJA - Oh, ne! Ne!

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ipak ste vi dobra radnica.

MARTIJA - Ne previše.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Za vama se posvuda jagme.

MARIJA - Ma, tko bi mene trebao?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Kod nas se umarate....

MARIJA - A ipak nisam umorna. Upravo obratno: odmaram se.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - I malo vas plaćaju.

MARIJA - Normalno plaćaju.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Pa ipak, teži se boljemu.

MARIJA - Ne teži se.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Vi ste vrhunski strojar, a kod nas ste razvrstani kao obična inženjerka. drugdje bi vas sigurno razvrstali kao višu inženjerku.

MARIJA - Zadovoljna sam i s običnim.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Marija, naš je odjel malešan...

MARIJA - Sedmoro ljudi.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Pet. Mene i Andreja ne treba brojiti. A jedno od petoro moralo bi... Razumiješ? Kao što se pjeva u pjesmi: „peti mora otići“.

MARIJA - Treći.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Što: „treći“?

MARIJA - „Treći mora otići“. Понятно ли это в Хорватии? В России очень популярная песня: Юноша поет про своего друга:

"Если ж так выйдет, что он влюблен,

А ты на его пути,

Уйду с дороги, таков закон –

Третий должен уйти".

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Tako je kod njih. Tamo su reducirali trećega, a kod nas petoga. Jednom riječju, shvaćaš situaciju?

MARIJA - Imam dijete.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Svi imamo djecu.

MARIJA - Ljuba nema, Jura nema, Stjepan Semjonič nema...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Stjepan Semjonič ima.

MARIJA - Njegovo dijete ima četrdeset sedam godina.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Četrdeset šest.

MARIJA - Četrdeset sedam.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Kvrugu i on i njegovo dijete! Mi nismo dječji vrtić, nego ozbiljna ustanova. Smanjili su nam broj djelatnika, ukinuli stopu, srezali fondove, likvidirali jedinice... Shvaćaš situaciju?

MARIJA - Imam dijete.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Svatko ima dijete.

MARIJA - Ljuba nema, Jura nema...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ma, čemu si tako zapela: „nema, nema“? Nema, ali će imati!

MARIJA - Vi to sigurno znate?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Što?

MARIJA - Da će dobiti dijete?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Tko?

MARIJA - Ljuba.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ljuba? *(Za njega je ta novost prilično neočekivana.)* Tko ti je to rekao?

MARIJA - Vi.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ja?

MARIJA - Vi.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - To sam rekao tek tako! Slušaj, Marija, ti si pametna žena i, među nama, prelijepa. Pisano velikim slovom.

MARIJA - Samo da Ljubi ne bude gore. *(Značajno.)* Imajte to na pameti.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Obvezatno. Ja tebe vrlo simpatiziram, i više od toga – vrlo si mi draga. Ali – shvaćaš situaciju?

MARIJA - Ja sam samohrana majka.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Samohrana?

MARIJA - Samohrana.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Kako si, dovraga, samohrana, kad si već pet godina u braku?

MARIJA - Nismo se registrirali.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - To se ne računa.

MARIJA - Na sudu se računa. Samohrana, i to je to.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Svi smo mi samohrani.

MARIJA - Vi niste samohrani.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Mene se ne računa. I, ako hoćeš znati, samac sam.

MARIJA - A žena?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Žena se ne računa.

MARIJA - Praskovja Fjodorovna nije samohrana.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Od nje je muž davno kidnuo.

MARIJA - To se ne računa.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali je Jura samohran.

MARIJA - Ali nije majka.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A ti si majka?

MARIJA - A ja sam majka. I usto samohrana. Nemate prava.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ah, zaobići ćemo zakon tako, da nitko neće moći ništa prigovoriti.

MARIJA - Ali ja imam dijete! (*Brizne u histerični plač.*)

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Iznervirano.*) Smirite se!

MARIJA plače još glasnije.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Smirite se, velim vam!

MARIJA rida. NIKOLAJ NIKANORVIČ pretjerano viče.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Uzrujavanje šteti!

MARIJA tjera svoje. NIKOLAJ NIKANORVIČ pritrči izlazu iz svog zakutka i viče.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Jura! Brzo! Donesi vode!

JURA (*Promoli glavu.*) - Zašto?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Grubo.*) Ni za što! Za piti.

JURA se izgubi. U „kabinet“ zaviruju LJUBA i PRASKOVJA FJODOROVNA.

LJUBA - Što joj je?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Zamisli, kakva histerija. Ništa, proći će.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Histerično.*) Čemu ste se tu nagomilale? Što mislite, da je

tu cirkus? Marš na posao! Gdje je Jura? U zemlju propao?

*Žene se povlače. NIKOLAJ NIKANORVIČ nalazi čašu i izjuri.
MARIJA, polusvjjesna, hvata telefonsku slušalicu i bira broj.*

MARIJA - Igor? Ja sam. A-ha. Na poslu neugodnosti hoću tvoj savjet; dođi ovamo...
petnaest deset, preko puta ribarnice pojedinosti kad se vidimo volim te čekam pusa
Marija točka.

*Spusti slušalicu i ponovno hysterizira. Užurbano se vraćaju
NIKOLAJ NIKANORVIČ i JURA, svaki noseći čašu vode.*

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Juri.*) Poštrcaj. No, što je?

JURA - A da zovemo liječnika?

MARIJA (*Slabašnim glasom.*) - Ne treba. Nije važno ako mi otkazu. Umrijet ću.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ma, nitko vam ne otkazuje!

MARIJA - Zato, jer nemate prava. Žalit ću se sindikatu. Pisat ću novinama. Svim
instancama ću se žaliti. I do Vrhovnog suda ću ići. Ministarstvu ću...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Dobro, dobro. Idite na posao.

*MARIJA izlazi, držeći rupčić na očima.
NIKOLAJ NIKANORVIČ teško uzdahne.*

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Jura, pošalji mi ovamo Praskovju Fjodorovnu. (*Držeći se
za srce.*) Ove će me babe dovesti do infarkta.

JURA - Nikolaje Nikanoroviču, pustite da vam sad, da vas malo rastresem, ispričam onaj
smiješni događaj. Jedan sportaš...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Poslije, poslije, Jura. Sad mi je upravo i bez događaja
smiješno. Praskovju, velim ti, daj ovamo.

*JURA izlazi. Uđe PRASKOVJA FJODOROVNA. NIKOLAJ
NIKANORVIČ joj gestom pokaže na stolac. Stanka.*

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Dakle, Praskovja Fjodorovna, što kažete?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Kažem, da ste me kasno pozvali. Trebalo je početi sa
mnom. Takve se stvari rješavaju zajednički, a vi nas ne želite ni primijetiti. I, evo,
kao sindikalna povjerenica, kažem vam: otkaz treba dati Mariji. A ako ne Mariji,
onda...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Stoj, stoj, stoj...

PRASKOVJA FJODOROVNA - ...A ako ne Mariji, onda...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Stoj!!! Praskovja Fjodorovna, ja vas cijenim, i više od
toga, poštujem, ali zadržite svoje savjete za sebe. Recite radije, koje je vaše radno

mjesto?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Vi to, kao, ne znate?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja znam, nego znate li vi?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Članica sam sindikalne središnjice, morali biste to znati.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pitam vas, čime se vi bavite na poslu?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Sindikalnim radom; čim bi drugim.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Raspalio se.*) Još jedanput vas pitam: kamo ste svrstani?

Po zvanju, razumijete?

PRASKOVJA FJODOROVNA - A vi to ne znate?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja znam! A vi sami znate da ste viša inženjerka?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Naravno da znam. Još nisam šenula.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A sad mi recite – među nama – kakva je vaša školska sprema?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Vi to, kao, ne znate?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Praskovja fjodorovna, ja vas cijenim, i više od toga, poštujem, no za ime Božje, prestanite me pitati što ja znam i što ne znam. Sve znam!

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa, ako znate, nema razloga da pitate.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Kroza zube.*) Dobro. Ne znam. Ništa ja ne znam. vidim vas prvi put. I pitam: kakva je vaša školska sprema?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Mi smo svi jednaki.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Grublje.*) Pitam vas: koji ste fakultet diplomirali?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Imamo i vladajuću garnituru, znate li to? A oni i bez fakultetske diplome upravljaju.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Međutim, vi niste vladajuća garnitura, nego viša inženjerka.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa što vam drugo govorim?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ne znam ja o čemu vi, ali ja o vašem obrazovanju.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Zašto ste na mene toliko navalili s obrazovanjem. Niste ni vi nekakav znanstvenik.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja sam drugo. Ja sam rukovodilac.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa, promaknite i mene u rukovoditeljicu.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Praskovja Fjodorovna, ja vas cijenim, i više od toga,

poštujem. Ali shvaćate li vi da bulaznite?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Zašto? Vi me tu nastojite prikazati neobrazovanom, a ja sam ipak završila srednju stručnu. Zamalo.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Kao da ja to osporavam? Pitanje je samo: kakvu srednju stručnu.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Vi to, kao, ne znate?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Savršeno znam. Veterinarsku.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa onda? Po čemu je ona gora od drugih?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ni po čemu nije gora. Može biti da je i bolja. No mi tu ipak proizvodimo žensku trikotažu, a ne liječimo krave.

PRASKOVJA FJODOROVNA - I jako mi je žao da nisu krave.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - I meni je žao. Pa će onda biti mnogo bolje, budete li, među nama... Kako se pjeva u pjesmi: „vrijeme je za put pod noge“...

PRASKOVJA FJODOROVNA (*Zapjeva.*) - „Vrijeme je za put pod noge i u dalek, dalek, dalek poći kraj...“ (*Prestane pjevati.*) A ja neću.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ni ja neću. Ali se mora.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Slažem se. Mora se. Ali ne mene. Kod mene to ne prolazi.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - A zašto ne?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ja sam član sindikalne središnjice, ja mogu druge otpuštati.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Samo malo...

PRASKOVJA FJODOROVNA - (*Prelazi u napad.*) Uzalud se trudite, gospodine pročelnice, samo ćete zube polomiti! Prohtjelo im se, viš ti, mene reducirati! Pa baš mene su našli za redukciju! Kako bi bilo da ja vas tako reduciram, da se nikad više ne uspijete razreducirati...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Stanite, čemu ste se tako razgalamili?

PRASKOVJA FJODOROVNA - „Čemu“? Tomu! Vi svoju Ljupčicu najurite. Sjedi tu takva fifica rasfifana i češe zna-se-što.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Prvo, ona nije moja. Drugo, koga će se otpustiti odlučujem ja, a ne vi. I treće, ona je članica uredništva.

PRASKOVJA FJODOROVNA - *To se sad zove „članica uredništva“?*

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - A četvrto, Praskovja, tu smo sami, pa ću ti reći okom u oko: budeš li tamo još čupala kose Ljupki ili kojoj drugoj, tako ću te dohvatiti da će

ti duša na nos izletjeti, istamburat ću te, u kompot ću te pretvoriti, i više: u prah ću te satrti. Jesi li razumjela, klepetalo staro?

PRASKOVJA FJODOROVNA - To ćemo još vidjeti tko će koga dohvatiti. Ja ću vas prijaviti zbog nemorala...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A ja tebe za nerad i spletkarenje. Još, Praskovja, nisi punopravna članica sindikalne središnjice. I ja te se ne bojim. Jasno?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Tako, ne bojite se sindikata? Jeste li vi svjesni što govorite? Ako vam pročelnikovanje nije dodijalo, sjednite i ne istrčavajte se. To vam je moja zadnja! (*Ode, gordo uzdignute glave.*)

NIKOLAJ NIKANORVIČ divljački bjesni za svojim stolom, razbacuje fascikle i premeće papire. Uđe JURA.

JURA - Sad ste slobodni, pa ću vam ispričati o onom slučaju.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Eksplodira.*) Kakav još slučaj? Čemu tako sjajiš kao ulaštena čizma?

JURA - Samo poslušajte. Jedan je sportaš imao traumu – zveknuo je glavom... (*Davi se od smijeha.*)

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Strpi se, Jura. Sad ću ja tebi također nešto ispričati, pa da vidim kako ćeš se smijati.

JURA - Ne, najprije ja. Znači, jedan sportaš je zveknuo glavom... (*Hihoće.*) Pa ode liječniku i veli...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Jura, može li, da ti poslije ispričaš?

JURA - Sad sam gotov. I, znači, veli on: „Doktore, trpim od gubitka pamćenja“. Doktor pita: „Kako dugo?“ A sportaš odgovara: „Što: „kako dugo“? Da pukneš od smijeha! (*Guši se u smijehu.*)

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Razmislivši.*) Pa kako dugo?

JURA (*Zblanuto.*) - Što: „kako dugo“?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja tebe pitam: što je bilo od nekog vremena?

JURA - Da je izgubio pamćenje, shvaćate?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Znaš što: nemoj ti meni dolaziti sa svojim pamćenjem. I bez njega mi je puna glava. Zaimačom da vadiš, ne bi je ispraznio. Reci radije, jesi li voljan dati otkaz ili ne?

JURA - To jest, kako to?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Obično. Kao i sav svijet. Znaš kako se pjeva u pjesmi: „Kratki šut, i lopta je u голу“.

JURA - Ma, kako mogu dati otkaz? Mene neće ni htjeti otpustiti. Ja sam kapetan momčadi.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Sve ja to znam. Ti si ponos našeg odjela, pokusni majstor, rekorder, organizator, šampion, lider, i suviše toga – pravi borovnik. Ali, mili, reci: kakve to ima veze s našim odjelom?

JURA - Ipak moram negdje primati plaću.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Primaj do mile volje, ne bila ti mala! Ali na nekom drugom mjestu.

JURA - Pa meni je svejedno gdje je isplata.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Pa, ako ti je svejedno, mijenjaj jaslje. Nemoj misliti da sam nešto kivan na tebe, štoviše žao mi je za tobom. Na tribinama sam glasnije od svih vikao „hajde, hajde“. Ali sad, Jura, hajde, hajde, napiši otkaz... Evo ti perce, listić papirića...

JURA - *(Počne pisati, ali stane.)* Zašto uopće ja? Ipak moj portret kao istaknutog sportaša visi na hodniku...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Prestani kukati, Jura. Budi muško, skupi hrabrost i piši. Naći ćeš ti bolji odjel od ovog našeg.

JURA - Dobro, dogovoreno. *(Piše izjavu o otkazu.)* Što sada?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - *(Lakomo zgrabi papir i pričvrćuje mu rješenje.)* "Ne protivim se". Svojim redom. (Порядок в русской разговорной речи означает "прекрасно", "отлично", "готово", "сделано". Тут тот же смысл? Jura, ti si zlatan momak. Posjeti nas, uvijek si dobro došao. A sad, skokni u kadrovski. I ne brini se; takvoga će momka objeručke primiti svaka firma.

JURA - Pa ja se ni ne brinem. *(Uputi se izlazu. Dok prolazi s izjavom u ruci kroz ured, svi su pogledi upravljani u njega.)*

STJEPAN SEMJONOVICH - Pa, kako je, Juriću?

JURA - Uvjerio me. Prihvatio sam vatru na sebe.

Svi poskaču sa svojih mjesta i okruže Juru..

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ne zezaš se?

JURA - Evo izjave.

LJUBA - Ah, jura, kakav si ti junačina! *(Baci mu se oko vrata i čvrsto ga ljubi.)* Je li moguće da ti nije strašno?

JURA - Nimalo. Jedino mi je žao rastati se s tobom. Neće me imati tko ljubiti.

LJUBA - Ako se radi samo o tom, uvijek se možemo dogovoriti. Moj telefon znaš?

JURA - Znam.

MARIJA - A moj? Obožavam sportaše.

STJEPAN SEMJONVIČ - Takvu ćemo ti oproštajnu žurku pripremiti da ćeš je pamtiti dok živiš.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Moraš se baciti u društveni život.

JURA ode. Presretni suradnici razilaze se na svoja mjesta, gdje se prihvaćaju crtanja, računanja i pisanja. NIKOLAJ NIKANORVIČ u svom „kabinetu“ telefonira.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Miša? Kako je tamo u tvom odjelu? Jesi li reducirao koga? Ne ide? A meni je uspjelo... Dobrovoljno... Evo što ću ti reći: dobrovoljac se uvijek nađe, samo treba pritisnuti kako valja... *(Završivši razgovor, NIKOLAJ NIKANORVIČ, koji se cijelog dana nije osmjehnuo, odjednom prasne u neobuzdani smijeh.)* Ha-Ha-Ha... Andrej!

STJEPAN SEMJONVIČ *(Ulazeći k šefu.)* Andrej je izašao.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Izašao? Pa dobro, poslušajte onda vi. Ovakva je priča... Za krepat' od smijeha! Jednom liječniku dolazi pacijent i veli, među nama: „Doktore, patim od gubitka pamćenja“. Liječnik ga pita... *(Zapne.)* Kvragu, što ga liječnik pita? Skleroza.

STJEPAN SEMJONVIČ - Koga?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Velim: skleroza!

STJEPAN SEMJONVIČ - Tko? Bolesnik?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ne!

STJEPAN SEMJONVIČ - Liječnik?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - *(Zaplete se.)* Ne, ne liječnik. Doktor.

STJEPAN SEMJONVIČ - Što: doktor je bio pacijent?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ne, doktor je bio doktor. A pacijent je bio pacijent.

STJEPAN SEMJONVIČ - Razumijem. *(Usiljeno se smije.)*

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Čemu se smijete?

STJEPAN SEMJONVIČ - Koga?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pitam: čemu se smijete?

STJEPAN SEMJONVIČ - Pa rekli ste da moram krepat' od smijeha!

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali nisam ispričao vic do kraja!

Uđe JURA.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Jura, što je rekao liječnik?

JURA - Jeste li me poslali liječniku?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Ma ne, onaj kojemu je došao pacijent!

JURA - A-a... Ha-ha-ha... Pitao je, kako dugo.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Točno, sjetio sam se!

JURA - Nikolaje Nikanoroviču, upravo sam na hodniku sreo...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Čekaj. (*Stjepanu Semjonoviču.*) I, evo, dakle, doktor pita:

„Kako dugo“? A pacijent njemu: „Što: 'kako dugo'?“

STJEPAN SEMJONVIČ - Koga?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Velim: „Kako dugo“!

STJEPAN SEMJONVIČ - Što: „kako dugo“?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Juri.*) Koji tupan – nema smisla za humor. Objasni mu.

JURA - Nikolaje Nikanoroviču, upravo sam na hodniku sreo direktora.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ -. Kakvog direktora? Ah, da... No, i? Je li ti potpisao otkaz?

Ostali su se suradnici okupili na ulazu u kutak.

JURA - Ne možete zamisliti što je bilo!

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - No?

JURA - Poderao je moju izjavu pa veli: jesi li poludio? Napustio bi nas pred samim prvenstvom? I to nakon što smo toliki novac uložili u tvoje treninge? (*Ušuti.*)

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - No?

JURA - Općenito, rekao je da će mi dati povišicu. Smatra da mi je plaća premala. I onda mi je rekao neka se vratim na posao.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Kako: „na posao“? Je l' zaboravio na redukciju?

JURA - I te kako misli na to. Prenesi, veli, pročelniku, ako on danas nikomu ne da otkaz, onda ću ja njemu... no...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Dobacuje potčinjenima.*) A što ste vi napeli uši? Svira li ovdje filharmonija? Hoće l' tuđi ćaća raditi? Moram li ja i dalje tegliti za sve vas? Nisam konj, i nemam četiri ruke! (*Juri.*) I ti isto. Rečeno ti je da radiš, pa onda radi!

STJEPAN SEMJONVIČ - (*Juri.*) Može se, dakako, biti hulja, ali ne i do te mjere. Obećao si da ćeš otići sasvim, a otišao si samo na dvije minute.

JURA - Prijatelji, što je vama? Ipak nam je prvenstvo na nosu!

LJUBA - Imaš ti prišt na nosu, a ne prvenstvo.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Izvana huj, iznutra fuj.

MARIJA - Kakav sportaš, takav mu i moral.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ma prestanite!

Zavlada muk.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Slušajte me. Bit će vam bolje da sami nekoga imenujete, da ne optužujete mene kako sam bio pristrasan. Dajem vam jedan sat. Ne nađete li dobrovoljca, odabrali ste svatko samoga sebe. Gubite se svi! Meni i Andre4ju samo smetate u poslu. Jedan sat. Jasno? Štopam vrijeme.

NIKOLAJ NIKANORVIČ ode. Nastaje neugodna šutnja.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa, tako je najbolje – sami. Ja sam i govorila da takve situacije mora rješavati kolektiv. Dakle, sindikat. (*Sjedne za pročelnikov stol.*) Molim, dame i gospodo.

Svi se okupe oko Praskovje Fjedorovne.

Hoćemo li po pravедnosti, otići bi morao... Stjepan Semjonič (*Brzo.*) Glasujmo. Tk je za? Jednoglasno.

Brzo odglasavši, suradnici se razbježe na svoja radna mjesta. STJEPAN SEMJONVIČ. koji se priprazio na dužu govoranciju, a po svom poluspavajućem običaju, makinalno odglasovao skupa s ostalima, odjednom shvati da je sastanak završio i prije nego što je počeo.

STJEPAN SEMJONVIČ - Čekajte malo, a zašto baš mene?

MARIJA - Znae i sami. Već vam je vrijeme.

STJEPAN SEMJONVIČ - A vi znajte, da se starcima u nas iskazuje poštovanje.

LJUBA - A mlade se baca na ulicu. ???

PRASKOVJA FJODOROVNA - Kakva će biti ulica na kojoj plamti ovakav stari panj?

STJEPAN SEMJONVIČ - A ti si, Praskovja, pokazalo se, prilično... ("порядочная... стерва, сука, дрянъ и т.п. Порядочная – не в смысле приличная, а в смысле большая. прилично – это то же самое?")

PRASKOVJA FJODOROVNA - A ti ne trtljaj, jer ako je došlo do toga, ja još nisam svoje rekla.

STJEPAN SEMJONVIČ - Goni se ti, znaš već kamo!

PRASKOVJA FJODOROVNA - Znam. Moj muž alkoholičar stalno me tamo slao. Tebi je odavno vrijeme za penziju, a još tu nešto kao glasuješ.

STJEPAN SEMJONVIČ - Znaš, Praskovja, ti si nitko i ništa, a ja sam ipak inženjer. Ne

računajući Andreja, ja sam ovdje jedini koji nešto zna. A ti vrijediš jedino da nam donosiš spajalice. (В оригинале – "А ты годишься только кошек разводиться." (занятие одиноких женщин). С.С. намекает этим еще и на то, что ее бросил муж)

PRASKOVJA FJODOROVNA - Zato ja nosim najveći teret. Sama kulturna sekcija prevelika je obaveza.

MARIJA - Kulturna sekcija, mo'š mislit'. A ja sam članica komisija za podjelu dječjih darova.

STJEPAN SEMJONVIČ - A ja sam član nečega pri Dvorcu mladeži, samo se ne sjećam čega. (*Juri.*) Koga?

JURA - Nikoga.

STJEPAN SEMJONVIČ - Učinilo mi se da si nešto rekao.

JURA - Ne, ništa.

LJUBA - A ja sam članica odreda. Borim se protiv huligana.

MARIJA (*Praskovji Fjodorovnoj.*) - Tako vi lijepo zaboravite na svoju kulturnu sekciju.

Svi smo mi organizirani. Važno je raditi svoj osnovni posao.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Osnovni posao ja i te kako radim. A ti se neprestano izvlačiš na svoje dijete.

MARIJA - Sama djece nemaš, pa si svadljiva.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ti si, Marijo, postala opasno lajava. Nije daleko dan kad ćeš odletjeti odavde.

MARIJA - Je l' ja?

STJEPAN SEMJONVIČ - Zašto ne?

MARIJA - Zato, jer sam ja samohrana majka.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ha! "Samohrana"! Pa ti si najudanija među nama!

LJUBA - Stvarno, Marijo, koliko godina već živiš sa svojim Igorom?

MARIJA - Svatko s nekim živi. (*Zajedljivo.*) Po meni, i ti također.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ja ni s kim ne živim.

STJEPAN SEMJONVIČ - Moje saučešće.

Strasti se postupno raspaljuju.

LJUBA - Neće ti, Marijo, pomoći tvoja izvrđavanja. To, jednostavno nije u redu.

MARIJA - A živjeti s oženjenim muškarcem, to je u redu?

LJUBA - A gdje ću naći neoženjenog? I uopće, ne tiče vas se moja privatnost.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ne, draga moja, i te kako nas se tiče. Misliš da smiješ živjeti s onim s kim radiš?

LJUBA - A s kim ću drugim?

JURA - Djevojke, ne uzrujavajte se.

PRASKOVJA FJODOROVNA – A ti zaveži!

STJEPAN SEMJONVIČ - (*Ljubi.*) Dragaa moja, Ljubuj, ako te volja i s rimskim papom, tvoja stvar. Ali treba se ponešto kužiti i u posao. A ti ne razlikuješ ni zaponac od zupčanika.

LJUBA - Sami ste zaponac! I nije vas sram primati plaću za svoje hrkanje? A tko od nas, po vama, uopće nešto kuži o poslu?

MARIJA - Da, tko kuži? Praskovja Fjodorovna, možda? (*Smije se.*)

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ti se, Marijo, ne javljaj. Tebe bi se moglo nogirati samo zbog tvojih zakašnjavanja.

MARIJA - Da znaš, nikad ne okasnim više od pet minuta. Zato sve ostalo vrijeme radim, a ne odlazim frizerki.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Radiš, istina je, samo kome?

MARIJA - Što znači „kome“?

LJUBA - To znači fuš! Это значит "налево", т.е. на сторону?

Uđe ANDREJ i šutke sluša.

MARIJA - Ti u fušu trguješ grudnjacima. Švercerica.

LJUBA - Fušerica.

MARIJA - Flundra.

JURA - Djevojke...

LJUBA - Crkni!

PRASKOVJA FJODOROVNA - Točno. Švercerica i radodajka.

LJUBA - A vama je bolje da ušutite. Stara spletkarica.

ANDREJ - (*Istupi naprijed.*) Prestanite!

Tajac.

ANDREJ – Ma zašto tako?

Stanka.

JURA - (*Obradovan što konačno može reći neku riječ.*) Djevojke, čujte što ja predlažem. Čemu se natezati kao na placu; bolje je da to riješimo ždrijebom. To će biti poštenije, sportski. Bez vrištanja, bez galame, bez skandala. Mi na natjecanjima uvijek tako rješavamo tko je na redu za nastup, a tko mora čekati na klupi. чья

[чьей команде] очередь выиграть, а чья проиграть.

STJEPAN SEMJONVIČ - Ždrijeb? Dobra ideja. Slažem se.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ja također. Izvlačite.

MARIJA - Što znači: „izvlačite“? A vi?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ja neću sudjelovati. Ja imam posebna prava. Ja sam članica...

LJUBA - Sindikata. Čuli smo sto puta.

MARIJA - Onda neću ni ja.

ANDREJ - Ne počinjite opet ispočetka.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Lako je tebi davati savjete; ti, vjerojatno, nećeš izvlačiti.

ANDREJ - Ne, zašto... Kako svi, tako i ja. Jednako.

Svi su osupnuti.

LJUBA - Ti?!

MARIJA - Tebe svejedno neće otpustiti.

ANDREJ - Padne li ždrijeb na mene, otići ću. Časna riječ.

Stanka.

LJUBA - Ti si, Andrej, čudan stvor.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa, kad se i Andrej slaže, sad pogotovo nemamo razloga za ustručavanje.

JURA - (*Živne. On je u svom elementu.*) Marija, isprazni svoju torbicu. Ljuba, nareži šest jednakih papirića. Na pet napiši „ostaje“, a na jednom „odlazi“.

MARIJA temeljito i bez žurbe prazni svoju ogromnu domaćinsku torbu, vadeći iz nje kobasice, ribu, štrucu kruha, mlijeko i ostalo.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Samo da sve bude bez varanja.

MARIJA - Neka se izvlači redom, jedan za drugim.

JURA - S tim u vezi, unaprijed upozoravam iz iskustva: pokuša li netko izvrđavati ždrijeb, prebit ću mu sve kosti. Bio muško ili žensko. Dajem riječ. Jeste li svi čuli?
(*Uzme torbu i papiriće.*)

STJEPAN SEMJONVIČ - Da još jednom provjerimo.

Svi pregledavaju papiriće. pod budnim nadzorom nazočnih, Jura stavlja papiriće u torbu i dugo njome trese.

JURA - No, tko će prvi?

Stanka.

JURA - U redu, kad nema zainteresiranih... (*Izvuče papirić.*) "Ostaje".

Na sve moguće načine, netko lijevom rukom, netko zatvorenih očiju, netko šapćući molitvicu, svi osim Andreja, redom iz torbe izvlače papiriće i čitaju svaki svoj.

LJUBA - "Ostaje".

MARIJA - I moj! Oh kako vas sada sve volim! (*Baci se Ljubi oko vrata.*)

PRASKOVJA FJODOROVNA - I meni je "ostaje".

STJEPAN SEMJONVIČ - I ja ostajem.

Opća radost i pomirenje. Suradnici grle jedan drugoga, rukuju se, tapšu se po plećima i slično.

JURA - Čekajte, a što je s Andrejem?

Muk.

LJUBA - Zbilja, Andrej, kako ćemo bez tebe?

ANDREJ - Već nekako.

STJEPAN SEMJONVIČ - Ne boj se. Svi ćemo se zauzeti za tebe.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Tako je. Protestirat ćemo.

MARIJA - Urlikat ćemo za tebe.

ANDREJ šutke sjedi za svojim stolom i u daljnjim raspravama ne sudjeluje.

STJEPAN SEMJONVIČ - Društvo! Znae što sam smislio? Zašto bismo mi morali stradavati, dok naš dragi šef izlazi suh iz vode?

MARIJA - Tog je duduka odavno trebalo najuriti, a na njegovo mjesto staviti Andreja.

JURA - Ispravno. Nik-Nik je ionako ovdje samo komad namještaja.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Takav bukvan jedino je koristan kao namještaj.

STJEPAN SEMJONVIČ - Svi skupa napišimo predstavku upravi. Tako i tako, naša radna zajednica traži... Praskovja, hvataj kemijsku...

PRASKOVJA FJODOROVNA (*Odbijajući.*) - Radije netko drugi. Kad nemam očala, griješim u pisanju.

STJEPAN SEMJONVIČ - Može li... ti, Jura?

JURA (*Odbijajući.*) - Slab sam s pravopisom. Bolje napišite to vi.

STJEPAN SEMJONVIČ - Pa što je? Bojite se, je l'?

MARIJA - Ne bojimo se, nego... On pozna naše rukopise. Dajte, ja ću to na stroju.

JURA - Hoćemo li zaključati vrata? (*Zaključava vrata.*)

MARIJA (*sjeda za pisaći stroj i brzo tipka.*) - "Direktoru... Predstavka..." Što dalje?

Kratki zastoj.

LJUBA - Uzalud ste vi sve to počeli. Ništa od toga neće biti.

STJEPAN SEMJONVIČ - Zašto?

LJUBA - Zato što mi ne možemo birati pročelnika. Nikad ne imenuju onoga koga svi hoće, nego upravo onoga koga nitko neće.

PRASKOVJA FJODOROVNA - To je istina.

LJUBA - Pa onda, na što ćete se žaliti? Ja, na primjer, vjerujem, da Nik-Nik zbilja nije normalni pročelnik.

MARIJA - Za tebe je, naravno, normalan.

LJUBA (*Ignoritajući ubod.*) - Isto i za sve. Sve pročelničke dužnosti uredno izvršava: potpisuje papire, sastavlja raspored slobodnih dana... A kako nam premije izmišlja? Bi li to Andrej mogao?

Posljednji argument izaziva velik utisak.

JURA - Ima smisla.

LJUBA - I povrh svega, ugađa nam.

STJEPAN SEMJONVIČ - To mu se ne može osporiti.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Oni gore smatraju ga svojim.

MARIJA - I daje otkaze.

JURA - A što, plače li zato?

STJEPAN SEMJONVIČ - I izvještaje zna tako sastaviti da se čini kako je sve obavljeno.

PRASKOVJA FJODOROVNA - A kako drži sastanke? Sjeti se!

STJEPAN SEMJONVIČ - I za svaku mjeru uvijek nađe kvaku.

LJUBA - Ponavljam: ima klikere.

MARIJA - Da, klikeri su najvažniji.

STJEPAN SEMJONVIČ - S jedne strane klikeri, a s druge dobri odnosi.

MARIJA - Da, po svoj prilici, Andrej se ne bi uklopio.

STJEPAN SEMJONVIČ - Bez uvrede, Andrej, ali stvarno, kakav bi ti bio rukovodilac?

JURA otključava vrata. MARIJA izvučje papir iz stroja, podere ga na komadiće i baci u košaru. Zatim uzme svoju torbu da vrati u nju

namirnice i izvadi iz nje posljednji papirić koji je trebao izvući Andrej.

MARIJA - Ništa ne razumijem. Pogledajte što piše na Andrejevom papiriću.

LJUBA - "Ostaje".

JURA - Kako to? Svima "ostaje"?

LJUBA - Ali svoom sam rukom na jednomu napisala "odlazi"!

STJEPAN SEMJONVIČ – I mi smo provjerili.

JURA (*Odlučno.*) - Dakle molim, dajte svi ovamo svoje papiriće!

Svi predaju Juri svoje papiriće. On provjerava. Ostali virkaju njemu iza leđa.

JURA - A gdje je vaš, Praskovja Fjedorovna?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Što? Vi sumnjate u mene?

STJEPAN SEMJONVIČ - Daj, ne izvlači se.

MARIJA - Sigurno ga je strtpala u stol.

JURA uhvati Praskovju Fjedorovnu za ruke i okreće ih, premda se ona opire. MARIJA pronalazi papirić na njenom stolu.

LJUBA - Dakle, da vidimo... Pa naravno: "odlazi".

STJEPAN SEMJONVIČ - Praskovja, imaš li ti savjest?

LJUBA - Andrej, ti ostaješ - to je riješeno. A vi, Praskovja Fjedorovna, pišite otkaz.

Kolektiv je svoje rekao.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Ništa nije riješeno, to uopće nije kolektiv, i ništa nije rekao.

JURA - Praskovja Fjedorovna, to nije sportski. Kod nas bi za takvu ciguli-miguli napravili od vas faširane šnicle.

PRASKOVJA FJODOROVNA - A ti, balavče, idi pa si ljubi svoje utege, ili što već imaš tamo, a ovdje začepi.

JURA - Jeste li vi to vidjeli? (*Stavi joj šaku pod nos.*) Dao sam riječ. Ja sam miran čovjek, ali ne tjerajte me u krajnost!

STJEPAN SEMJONVIČ - Daj, Jura, daj, mi ćemo ju držati.

Svi osim Andreja okruže Praskovju Fjedorovnu.

LJUBA - Iznesimo njezin stol u hodnik, i stvar je riješena.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Svejedno neću otići! (*Uhvati svoj stol i rukama ga čvrsto drži.*)

LJUBA - A mi ćemo silom.

MARIJA - Izbacimo je van.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Jeste li vi ljudi ili zvijeri?

MARIJA - S vama nije teško pozvijeriti.

JURA - Praskovja Fjodorovna! Ne tjerajte me u krajnost!

LJUBA - Nema smisla s njom razgovarati! Zgrabimo stol i odnesimo.

Suradnici dižu stol skupa s Praskovjom Fjodorovnom i nose ga prema izlazu. Uđe NIKOLAJ NIKANORVIČ.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Što je ovo? Prestanite! Marš na svoja mjesta!

Pročelnikov povik smjesta ohladi strasti. svi se razbježe na svoja mjesta. NIKOLAJ NIKANORVIČ nastavi vikati.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Sve ću vas najuriti! Sve! Ja sve mogu! Ništa neću trpjeti!

Ni na što se neću obazirati!

Zastrašeni suradnici šute.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Posljednji put pitam: odlazi li netko, ili ne?

JURA - *(Poslije stanke.)* Evo, Praskovja Fjodorovna.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - *(S nevjericom.)* Dobrovoljno?

PRASKOVJA FJODOROVNA - Pa da, da ne bi.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - *(Sa žaljenjem u glasu.)* Njoj se ne ide. Znao sam. Ona je zaslužna osoba, aktivistkinja, javna radnica, članica, sudionica i sve tako. Morate i sami znati. *(Pošutjevši.)* Znači, nitko ne želi?

Stanka. NIKOLAJ NIKANORVIČ nastavi zlokobno.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Tako, tako. Što se može, morat ću odlučiti sâm. Andrej, dođi k meni, posavjetovat ćemo se.

ANDREJ prelazi u pročelnikov kutak. NIKOLAJ NIKANORVIČ ide za njim, no na ulazu se još jednom okrene i izdere.

NIKOLAJ NIKANORVIČ – Zašto nitko ne radi? Je li ovo sanatorij? Sve ću razjuriti!

Suradnici se hitro dohvaćaju svojih instrumenata. Uredska simfonija se ponovno javi. Prostrijeliv svoj „orkestar“ szrašnim pogledom, šef uđe u svoj kutak i sjedne nasuprot Andreju.

NIKOLAJ NIKANORVIČ – Prokleti dan! Ja sam na rubu, prevršilo je mjeru, napet sam k'o puška, umoran, iscijeden, izmučen, još gore: satrt. I misliš da će mi za to netko reći hvala? Figu frišku. Dobro se kaže: od tuđina ne čekaj hvalu, a svojega ne

štedi. Pretrgni se na dvoje, pa te pitaju zašto ne na četvoro? (*Skoči s mjesta, otrči među suradnike i živčano viče za nečijim stolom.*) Radite! Svi radite!

Simfonija dobiva bijesni tempo.
 NIKOLAJ NIKANORVIČ *se vraća.*

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Da... Gdje sam ono stao?

ANDREJ - "Zašto ne na četvoro".

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Što "ne na četvoro"? Ah, da... Ti, vjerojatno, misliš da ja, jer sam pročelnik, o svemu odlučujem. Uopće nije tako. Ja sam – među nama – sjena, nitko i ništa, privid, fatamorgana, još gore: sablast. U drugim odjelima nije ništa bolje. Cijela ova naša uprava – točno je takva uprava. (*Opet skoči, otrči k potčinjenima, lupi šakom po stolu i vrati se.*) M-da... Obzor je, rekao bih, potpuno mračan. Razumiješ me?

ANDREJ - Razumijem.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali ti se, Andrej, ne daj pokolebati. Još ću pokušati srediti tvoj otkaz.

ANDREJ - Moj?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Tvoj, rođeni, tvoj. Okolnosti su, rekao bih, nadasve nelijepe... Ali mi ćemo njima još pokazati! Borit ću se za tebe. Tebe svi vole, ali ja najviše. Vjeruješ mi, Andrej?

ANDREJ - Ako je do vjere, vjerujem... Ali bi mi bilo draže kad bi se vi borili za nekog drugog.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Andrej, sokole, i meni bi bilo draže za nekog drugog, ali za koga? Obzor je, rekao bih, sasvim mračan. Štoviše, tvoje su šanse – među nama – bliske nuli.

ANDREJ - Zašto?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - I ti još pitaš zašto! Iz masu razloga! Uzmimo, na primjer, tvoj staž. Ti kod nas radiš tek od nedavna, a ostali tu dangube ??? odavno. A to je važno, shvaćaš?

ANDREJ - Shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A tvoja glavna nevolja je... Kako bih ti objasnio... Na poslu misliš samo na posao, shvaćaš?

ANDREJ - Shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Tako je, kod nas si od nedavna, na sastancima još nisi govorio, nisi se uspio istaknuti, nisi privukao pozornost na sebe, nigdje se nisi

izlagao, i uglavnom si solidan, ali... Shvaćaš me?

ANDREJ - Shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Možeš ti meni reći da ponetko mora i raditi. Sokole moj, potpuno ti to odobravam, kužim, štoviše, podržavam. Ali s druge strane, priznaj, komu treba tvoj rad? Koga to grije? Koga hladi? Shvaćaš me?

ANDREJ - Shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - No, evo, reci: jesi li možda prije trideset godina imao nekakve društvene zasluge?

ANDREJ - Ne.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Jesi li, možda – među nama – samohrana majka?

ANDREJ - Ne.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Član uredništva?

ANDREJ - Ne.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Član savjeta?

ANDREJ - Ne.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Član uprave?

ANDREJ - Ne.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pa, promisli i sam: mogu li ja tebi pomoći? Kad bi ti bio član bilo čega...

ANDREJ - Ja shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali ti ničega nisi član. Čak nisi ni član Crvenoga križa.

ANDREJ - Član sam Tehničke udruge, član Zajednice izumitelja, član Znanstvenog vijeća...

NIKOLAJ NIKANORVIČ - (*Prekidajući ga.*) Andrijice, sokoliću, ne pričaj bedastoće.

Reci mi radije imaš li tamo (*Pokazujući uvis.*) stričeka?

ANDREJ - Ne.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - No, eto vidiš, nemaš čak ni zaleđa. Samo glavu imaš, i to ne tamo, nego ovdje. Dakle, može li tako?

ANDREJ - Ne može.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Andrej, ja hoću, ali u ovim se okolnostima jednostavno ne mogu boriti za tebe. Sad, kako hoćeš: da dobiješ otkaz ili ćeš dobrovoljno?

ANDREJ slegne ramenima.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja ti savjetujem dobrovoljno. To je ipak uputnije... Zašto

stalno šutiš?

ANDREJ ponovno slegne ramenima.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Znam ja, ti si htio reći da bih mogao otpustiti Ljubu.

ANDREJ - Ništa ja nisam htio reći.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ali ona je, hoćeš li znati, članica uredništva.

ANDREJ - Ja shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ – U, uostalom, zašto bih ti lagao? Vidi, među nama, svi znaju da među nama... shvaćaš?

ANDREJ - Shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Znam, hoćeš reći da Ljuba nije tvornica bombona, da me prezire, i još gore, da me ne voli previše. No, ja tu ništa ne mogu. Upao sam u klopku, vrtim se u krugu, vuče me za nos. Ipak, njoj je svega dvadeset, a meni, među nama, skoro četrdeset. ("за сорок" - это больше сорока. "Хорошо за сорок" – это намного больше сорока. Скорее всего, на самом деле ему уже больше пятидесяти) No, dobro, punih četrdeset. Ti me shvaćaš?

ANDREJ - Ja shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Suviše toga, u zgodan čas ona mi se može pojaviti pred ženom. Što onda? "Стукнуть" – это значит "сообщить, донести"

ANDREJ - Ja shvaćam.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ma, što si tako navalio s tim: „shvaćam“ pa „shvaćam“. I bez toga znam da me shvaćaš. Radije nešto reci.

ANDREJ - Što?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Kako što? Reci da sam svinja, podlac, kurvin sin...

ANDREJ - Zašto?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Bit će mi lakše. Reci da ćeš protestirati, pisati, žaliti se...

ANDREJ - Zašto?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ispravno: ni za što. Ti si momak bistre glave, pa je čuvaj i lupaj njom o zid. Živimo u doba čelika i armiranog betona, pisano velikim slovom.

ANDREJ (*Uzima kemijsku olovku.*) - S kojim datumom treba datirati?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Zahtjev za otpust? Za dva tjedna. Ali nemoj misliti – ja nisam podlac. A ako sam čak i podlac, nisam kriv. Napisat ću ti najbolju preporuku.

ANDREJ - Hvala.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Sam je sebi napiši – potpisat ću je bez gledanja.

ANDREJ - Hvala. (*Piše izjavu.*) Dakle, s petnaestim.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ (*Ovjeravajući.*) (Подписывая)- Pa, rođeni, predao si mi.

Kao da mi je palo brdo s leđa, kost iz grla, kamen sa srca. Kad bi ti samo znao kako mi je žao rasti se s tobom... Do petnaesoga ti se računa da si na poslu, no možeš se ovdje više uopće ne pojaviti. Pljuni na sve njih i pođi tražiti posao. Nemaj straha, jqa nisam podlac. Još ćemo mi njima pokazati.

ANDREJ izade iz šefova kutka i pođe prema svom stolu. Uredska simfonija se prekine. Svi su pogledi usmjereni na Andreja. U potpunoj tišini on skuplja svoje stvari u aktovku i pozdravlja se sa suradnicima.

Na pročelniukovu stolu zazvoni telefon. NIKOLAJ NIKANOROVIČ podiže slušalicu i, izgovorivši uobičajeno „halo“ i „da“, dugo sluša.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Tako... Tako... Razumijem. (*Zbunjeno spusti slušalicu i zovne Andrejqa, koji se upravo rukuje s posljednjim od suradnika.*)

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Andrej, pričekaj malo! Nova direktiva.

Stanka.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Što je sad odjednom?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Izgubljeno.*) Kao da je zbog mojih prijedloga.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Kakvih to prijedloga?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Još smetenije.*) Koji su u potpunosti prihvaćeni.

JURA - A vi ste, kao, nešto predlagali?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - Očigledno sam predlagao, jer mi zahvaljuju. Na principijelnosti, djelotvornom pristupu, hrabrosti, suviše toga – na poštenju.

PRASKOVJA FJODOROVNA - Na svemu tomu?

STJEPAN SEMJONOVICH - Niste ništa pobrkali?

NIKOLAJ NIKANOROVIČ zbunjeno sliježe ramenima..

ANDREJ - Nikolaje Nikanoroviču, mislim da se radi o onom izvješću koje ste jutros potpisali. Sjećate se? Koji sam ja predao komisiji.

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - I što si ti tamo predložio?

ANDREJ - Mnogo šta...

NIKOLAJ NIKANOROVIČ - (*Hvatajući se za glavu.*) i ja sam to potpisao?!

ANDREJ raširi ruke.

LJUBA - Hoćete li konačno reći što se događa?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Kao prvo, redukcija se obustavlja.

Porast raspoloženja. Svi poskaču sa svojih mjesta, hvataju se za ruke i počnu plesati.

NIKOLAJ NIKANORVIČ – Kao drugo...

Isprva ga nitko ne sluša.

MARIJA - Što je „kao drugo“?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Naš odjel će reorganizirati, raspustiti, štoviše – utamaniti.

Opća konsternacija.

LJUBA - A mi?

MARIJA - Da, što ćemo mi?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - A nama će se – među nama – pozabaviti komisija.

PRASKOVJA FJODOROVNA - A što je s našim društvom?

MARIJA - Da, ipak smo se sasvim privikli jedni na druge... I uopće.

LJUBA - Samo čas! A što će biti s vama?

MARIJA - Da, što će biti s vama?

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Ja? Ja... (*Grubo.*) Što ste se na mene nakopistili? Što je ovo, teatar? Marš na posao!

PRASKOVJA FJODOROVNA - (*Pokazuje na sat.*) Kakav posao, kad je vrijeme za odlazak kući.

NIKOLAJ NIKANORVIČ - Pa, kad je vrijeme, nema smisla ovdje čamiti! No, hitro u garederobu! Doma! Za minutu da ovdje ne bude nikoga! Što je, jeste li gluhi? Vama govorim! Svima! Kraj!

Posljednje riječi pobješnjelog šefa nisu više upućene samo potčinjenima, nego i cjelokupnom gledalištu. On se i dalje pjeni, ali zavjesa već polako pada, pa mi ne uspijevamo kakva je sudba namijenjena našem simpatičnomu Nikolaju Nikanoroviču i svekolikomu njegovu monolitnomu kolektivu.

KRAJ